

УДК 027.7:[025.5:004.45:378.12]

Подрезенко О. О.

*Бібліотека ВДНЗУ «Українська
медична стоматологічна академія»*

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИШУ – ІНТЕГРАЦІЯ У СВІТОВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Анотація. *Сучасна бібліотека вишу не тільки дозволяє долучитися до всесвітніх інформаційних ресурсів, а й створює власні ресурси для відкритого доступу. З блогу бібліотеки доступні інформаційні ресурси цифрової періодики України та зарубіжжя, ресурси Google Academi, PubMed, BASE, надано тестовий доступ до баз даних Web of Sciencey. Представлено інформаційні ресурси власної генерації: Електронний каталог (ЕК) на новому програмному забезпеченні ІРБІС 64, та новостворений академічний репозитарій – eaUMSA електронний архів. Наша бібліотека намагається, щоб рівень наданих нею послуг відповідав європейським стандартам, активно розвиває нові напрями діяльності, бере на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень вчених академії.*

Ключові слова: *інформаційний простір, відкритий доступ, інформаційні ресурси, бібліотека ВДНЗУ «УМСА», бібліотечний сервіс, електронний каталог, репозитарій.*

Один читач сказав: «Я б хотів отримати у вашій бібліотеці доступ до усіх книжок світу...». – А чому би й ні? Як зазначає Вінт Серф, один із найперших інтернет-ентузіастів: «...необхідно не просто створити нову інфраструктуру, призначену для зберігання знань у цифровому форматі, але й розробити механізми, які забезпечать ефективно зберігання оцифрованих знань протягом тривалого часу» [8]. Такими зберігачами інформації є сучасні бібліотеки.

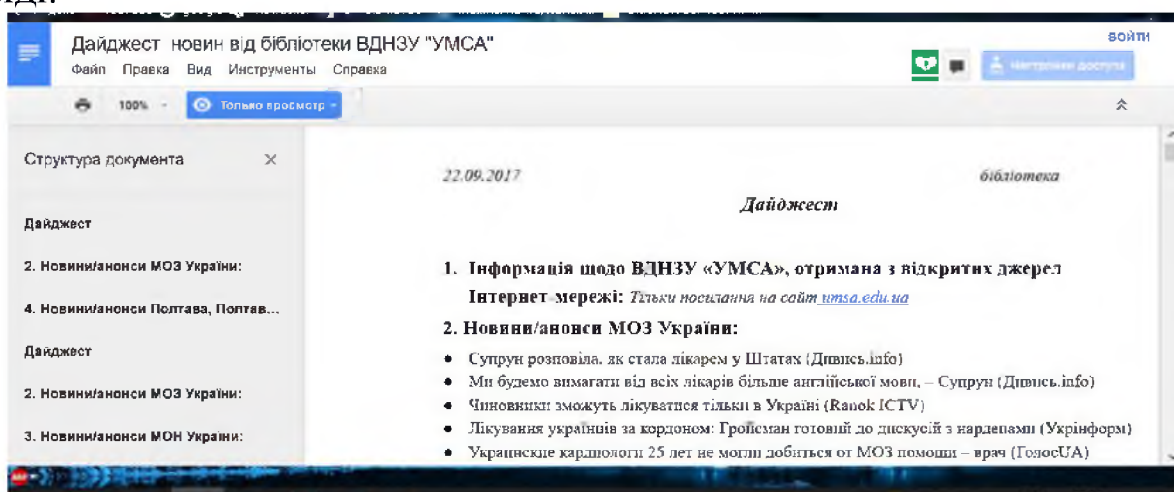
Сучасна бібліотека вишу не тільки дозволяє долучитися до всесвітніх інформаційних ресурсів, а й створює власні ресурси для відкритого доступу. Таким чином, бібліотека виступає посередником між читачем та інформаційним простором. Вона надає доступ до інтернет-ресурсів у вільному доступі, до ліцензійних та передплачених ресурсів, а також генерує власні інформаційні ресурси та інтегрує їх у віртуальний простір.

Активне зростання затребуваності бібліотеки як інформаційного посередника між користувачем та безмежним

світом інформації обумовлено багатьма факторами, серед яких можна виділити наступні:

- розвиток інтеграційних процесів національної освіти у європейське і світове освітнє товариство;
- запобігання інформаційній ізоляваності вчених та прискорення їх інтеграції до світової наукової спільноти.

«Вікном» у світовий інформаційний простір є сайт чи блог бібліотеки. Ми пропонуємо ресурс «Дайджест новин» – оперативний портал, де представлено новини МОЗ, МОН, медицина Полтавщини. Дайджест оновлюється кожного дня, а для керівного складу академії матеріали надаються ще й у друкованому вигляді.

Бібліотека пропагує свої здобутки та здобутки академії у соціальних мережах на Facebook та Instagram, де підтримує зворотній зв'язок із викладачами вишу. Надається доступ до інформаційних ресурсів у відкритому доступі: до цифрової періодики України та зарубіжжя, до ресурсів Google Academi, PubMed, BASE, зарубіжних дисертацій. Також бібліотеці надано тестовий доступ до баз даних Web of Science.

Бібліотека створює інформацію, тобто генерує власні інформаційні ресурси. Одним із таких ресурсів власної генерації є Електронний каталог.

У цьому році академією придбано для бібліотеки нове програмне забезпечення ІРБІС 64. Нова програма має багато переваг: інтегрований MESH рубрикатор; дозволяє синхронізувати поля. Завдяки новій програмі описи відповідають вимогам «Зведеного каталогу періодичних видань» корпорації медичних бібліотек України, членом якої є наша бібліотека, та у створенні

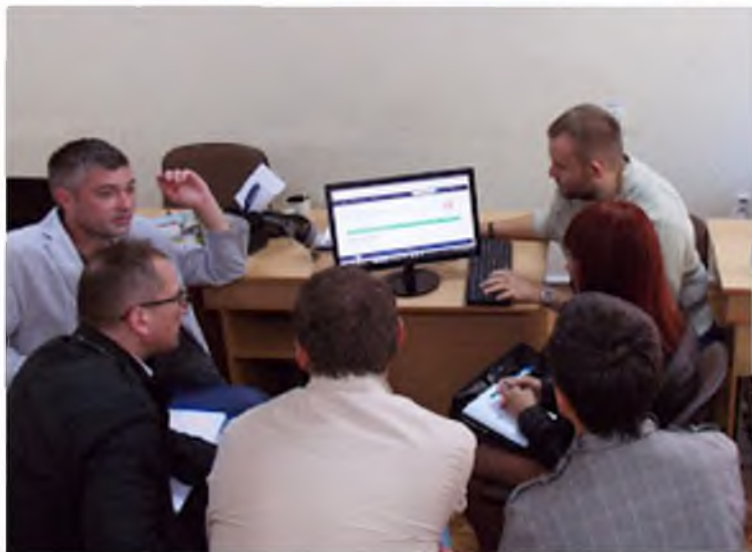
якого ми беремо участь. Цим проектом опікується Національна наукова медична бібліотека України і Зведений каталог представлено на сайті ННМБУ.

Зведений каталог – це суттєвий внесок у розвиток національних інформаційних ресурсів, а також представлення національного інформаційного потенціалу в глобальному інформаційному просторі. І, як показує досвід, створення цього ресурсу можливе тільки за умови скоординованої діяльності медичних бібліотек-учасниць проекту, особливо за умов скорочення підписки на медичну періодику в багатьох бібліотеках. Актуальним питанням розвитку цього напрямку діяльності є вирішення технічних моментів, наприклад: зазначення в пошуку «бібліотеки-отримувача» певного журналу, що могло би спростити замовлення необхідної статті по МБА.

Сьогодні відчувається необхідність збільшення рівня присутності української науки у глобальному науково-інформаційному просторі та підвищення рівня її впливовості у світі. Актуальним є питання збільшення внеску бібліотек вищої школи у розширення інформаційного наукового простору. Створення у бібліотеках власних електронних колекцій, електронних бібліотек, передбачених Законом України «Про Національну програму інформатизації», де затверджена Державна програма «Електронна бібліотека» та реформами в розвитку інформаційного простору України, сприяє інформаційно-аналітичній підтримці наукового процесу та є одним із ефективних шляхів підвищення міжнародного рейтингу вишу, авторитету його науковців [1, 2]. Розміщення наукового доробку вчених, викладачів в академічному репозитарії є нагайною потребою сьогодення.

Створення репозитарію стало значною подією для нашої бібліотеки. Це новий сервіс, який пропонує бібліотека, а для науковців академії – новий вид пропаганди здобутків своєї наукової діяльності.

Працівниками бібліотеки були проведені тренінги для викладачів, нас запрошували на кафедри, де були проведені майстер-класи з правил наповнення репозитарію. Надаються постійні консультації в режимі «Запит-відповідь».

Наповнення репозитарію, створення профілів у Google Scholar сприяє підвищенню рейтингу вишу в Webometrics, що вважається одним із найавторитетніших рейтингів у світі та формуванню іміджу вченого.

Google Scholar (Гугл Академія), гаслом якої є: «Стоячи на плечах гігантів», віддає належне вченим, які зробили внесок у розвиток науки і забезпечили основу для нових відкриттів та досягнень, забезпечує для авторів простий спосіб відслідковування посилань на свої статті.

Науковці академії активно, за допомогою працівників бібліотеки створюють свої бібліометричні профілі в Гугл Академії. Адже інтернет-активність – обов'язок вченого, оскільки сучасний науковець має бути цікавим для світу. Бо, як зазначив Гарольд Вармус, нобелівський лауреат, экс-директор Національного інституту здоров'я США: «... публікація – важливий елемент наукового процесу. Як дослідник, я пишу не заради грошей... Я пишу заради слави: я хочу, щоб кожен прочитав те, що я написав... Тому ми (дослідники) безкоштовно презентуємо наші здобутки. І в цьому сила відкритого доступу» [9].

Реалізуючи всі зазначені сервіси, бібліотека вишу виконує функцію розповсюдження інформації. А впровадження в практику визначених напрямів дозволить запобігти «розсіюванню» документальних науково-інформаційних ресурсів академії, сприятиме їх консолідуванню, підвищить значущість наукових видань та авторитет вчених академії, як частини української науки в цілому.

Наша бібліотека намагається, щоб рівень наданих нею послуг відповідав європейським стандартам, активно розвиває нові напрями діяльності, вона бере на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень учених академії, просуває академічну науку у світовий інформаційний простір.

Однак, у бібліотеки ще є потреби, вирішення яких залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників: економічних, адміністративних та інших. Тим більше, що сучасний світ змінюється дуже швидкими темпами і нам слід вчитися передбачати потреби користувачів. Що вимагатиме наш читач через 5, 10, 20... років?

Вирішення загальних проблем бібліотек передбачено в Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» [3].

Основні засади стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України ґрунтуються на взаємовигідній співпраці, що передбачає міжнародне співробітництво, інтеграцію, партнерство і кооперацію зусиль бібліотек та інформаційних інституцій.

Короткостроковий план «Стратегії ...» передбачає:

➤ створення нової архітектури інтегрованої бібліотечної системи на принципах універсального доступу;

➤ створення нормативно-правової бази та системи стандартів бібліотечно-інформаційної галузі для підвищення ефективності діяльності бібліотек;

➤ модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек, що гарантує надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг та інтеграцію українських бібліотек у світовий інформаційний простір.

І треба пам'ятати, що інформаційні ресурси бібліотек України – феномен величезного об'єму і цінності, і тільки від нас залежить, як цими ресурсами скористатися, як донести їх до своїх користувачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР : редакція станом на 01.08.2016, підстава 922-19 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/74/98>.
2. Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України : Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань від 31.03.2016 № 1073-VIII» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 17, ст. 191. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1073-19#n13>.
3. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.
4. Использование информационно-коммуникационных технологий в целях развития : резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 19 дек. 2014 г. № A/70/469 [Электронный ресурс] / Генеральная Ассамблея ООН. – Режим доступа : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ares69d204_ru.pdf.
5. Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 232 с.
6. Лобузін К. Корпоративна бібліотечна база знань: науково-методичний посібник / Катерина Лобузін; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2016. – С. 103.
7. Подрезенко О. О. Бібліотечний сервіс та інформаційні технології в інформаційно-аналітичній підтримці науково-освітнього процесу (з досвіду бібліотеки ВДНЗУ «УМСА») / О. О. Подрезенко // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі: матеріали II Науково-практичної Інтернет-

конференції, Харків, 24–31 жовт. 2016 р. – Харків : ХНМУ, 2016 . – С. 118–121.

8. The Future Of Libraries Is Collaborative, Robotic, And Participatory: by Ben Schiller [Electronic resource]. – 11.24.15. – URL: <https://www.fastcompany.com/3053682/the-future-of-libraries-is-collaborative-robotic-and-participatory>.

9. Varmus H. The art and politics of science / Harold Varmus. – 1st. ed. – New York : W.W. Norton & Company, 2009. – 303 p. – Available on: <https://www.amazon.com/Art-Politics-Science-Harold-Varmus/dp/0393304531>.